ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Jana Vyklického a Mgr. Radovana Havelce, ve věci žalobce: **S. N.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 16. 11. 2017, č. j. 2 Az 74/2017 – 12,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalobou podanou k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 7. 2017, č. j. OAM-9/ZA-ZA14-K01-PD1-2015. Napadeným rozhodnutím žalovaný podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu žalobci neprodloužil doplňkovou ochranu.

[2] Žalobce v žalobě požádal o ustanovení zástupce, aby mohl v plné míře hájit své zájmy, a vzhledem ke své sociální situaci požádal o přiznání osvobození od soudních poplatků. Dále žádal, aby byla věc projednávána před soudem za jeho účasti, aby mohl soudu vysvětlit svůj postoj k této věci. Městský soud v Praze usnesením ze dne 16. 11. 2017, č. j. 2 Az 74/2017-12 žalobci zástupce neustanovil, a to pro nesplnění požadavku kumulativního splnění podmínek dle ustanovení 35 odst. 8 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Konstatoval, že v projednávaném případě není ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně práv žalobce, neboť podaná žaloba splňuje veškeré nároky na ni kladené a je plně projednatelná. Žalobce podáním žaloby dostatečně prokázal znalost právních

předpisů České republiky, eventuálně prokázal, že je schopen si sám obstarat právní pomoc a ustanovení zástupce by tak bylo již nadbytečné.

[3] Toto usnesení žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadá kasační stížností z důvodu podřaditelného ustanovením § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Namítá nesmyslnost formulace odůvodnění uvedeného rozhodnutí, z níž nevyplývá ani „první ani druhá ani žádná další podmínka“, kterou by musel splňovat kumulativně. Z formulace v odůvodnění městského soudu *„žalobce podáním žaloby dostatečně prokázal svoji znalost právních předpisů ČR…“* plyne, že každá osoba, která podala žalobu, je natolik právně vzdělaná, že už právního zástupce nepotřebuje. Dle této logiky soudu je institut advokáta *ex offo* ve správním soudnictví naprosto zbytečný. Uvádí, že se sepisem žaloby mu pomohli krajané; nelze proto (z úrovně žaloby) dovodit, že by byl schopen se sám v řízení před městským soudem bránit kvalifikovanému právníkovi žalovaného. V neustanovení zástupce stěžovatel spatřuje i porušení rovnosti stran sporu, neboť protistranu bude zastupovat zkušený právník. Zdůrazňuje rovněž svoji špatnou sociální situaci. Navrhuje napadené usnesení zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

[4] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil otázku podmínek řízení o kasační stížnosti. Ověřil, že stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). V kasační stížnosti, kterou podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), uplatňuje přípustné důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Na splnění podmínky povinného zastoupení v řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud netrval s ohledem na to, že předmětem kasačního přezkumu není rozhodnutí krajského soudu, jímž se řízení končí, a s ohledem na související závěry usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, na něž pro stručnost plně odkazuje (judikatura zdejšího soudu je dostupná z www.nssoud.cz). Kasační stížnost je tedy věcně projednatelná. Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody.

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] Podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Zajištěním právní pomoci se realizuje materiální rovnost účastníků. To však neznamená, že by žalobci musel být zástupce ustanoven v každém případě, v němž na straně žalovaného vystupuje správní orgán, za nějž v řízení jedná jeho odborný zaměstnanec. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. může být ustanoven zástupce navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování takového navrhovatele platí stát. Účastníku řízení tedy lze poskytnout toto beneficium ustanovením zástupce na náklady státu pouze tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny zákonem uvedené podmínky (kumulativní výčet podmínek v právu implikuje povinnost jejich současného splnění, aby nastal zákonem předvídaný účinek), jak nepochybně vyplývá již z textu ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. V nyní posuzované věci jde o dvě podmínky: 1. musí se jednat o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2. ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně práv takového účastníka. Z odůvodnění napadeného usnesení městského soudu se podává, že návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě byl zamítnut pro nenaplnění druhé z uvedených podmínek, tedy proto, že ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

Městský soud proto již z logiky věci nepovažoval za nutné posuzovat, zda je či není naplněna první zákonná podmínka. Takto formulované odůvodnění usnesení městského soudu tedy považuje Nejvyšší správní soud za srozumitelné, logické a tím i přezkoumatelné. Nelze proto dát zapravdu námitce stěžovatele, že odůvodnění napadeného rozhodnutí nedává smysl.

[7] Ohledně samotných nosných důvodů napadeného usnesení Nejvyšší správní soud připomíná závěry své ustálené judikatury. V rozsudku ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 – 64, dospěl k závěru, že především formální a obsahová úroveň žaloby (ve věci, která není po stránce skutkové a právní složitá) je kriteriem pro úvahu soudu o potřebě ochrany zájmů žalobce při rozhodování o jeho návrhu na ustanovení zástupce. Obsahuje-li žaloba veškeré náležitosti (je sepsána perfektně) a žalobce neuvede jediný důvod, jímž by svou způsobilost hájit si sám své zájmy před soudem zpochybnil, soud žádost jako nedůvodnou zamítne, aniž by se musel zabývat splněním další podmínky ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., tj. splněním předpokladů pro osvobození od soudních poplatků. Z prejudikatury tohoto soudu též vyplývá, že soud v souvislosti se zkoumáním, zda je splněna podmínka nezbytnosti ustanovení zástupce k ochraně práv navrhovatele, přihlíží k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také i k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (viz např. rozsudky ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 46, publ. pod č. 108/2004 Sb. NSS, a ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45, publ. pod č. 492/2005 Sb. NSS).

[8] V posuzované věci Nejvyšší správní soud zjistil, že podle obsahu spisu je stěžovatel cizím státním příslušníkem snažícím se začlenit do české společnosti, v ČR s manželkou oba pracují, bydlí v pronajatém bytě, stěžovatel se soudy komunikuje v českém jazyce. Žaloba v této věci obsahovala veškeré náležitosti po formální i obsahové stránce; řádnou specifikaci napadeného rozhodnutí, důvody poukazující na nezákonnost rozhodnutí žalovaného, návrh výroku rozsudku (žalobní petit). Z obsahu podání je zjevné, že stěžovatel je schopen se orientovat v soudním řízení a hájit svá práva soudní cestou. V žalobě srozumitelně namítal neaktuálnost informací, z nichž žalovaný ve svém rozhodnutí vycházel, a vyložil také, proč považuje žalovaným provedené posouzení rizika mobilizace za povrchní. Žalovaný dle žalobních námitek stěžovatele nesprávně zjistil skutkový stav věci a neopatřil úplné podklady pro své rozhodnutí. Je tak zjevné, že si stěžovatel byl vědom svých práv, což dokresluje i fakt, že požádal, aby byla věc projednána za jeho osobní účasti. Kromě sepsání žaloby byl způsobilý činit i další relevantní úkony, když adresoval a zaslal Nejvyššímu správnímu soudu včasnou kasační stížností, v níž uvedl projednatelné důvody, pro které nesouhlasí s napadeným usnesením.

[9] Žádný úkon stěžovatele ani nenaznačuje, že by mu s jeho vyhotovením pomáhali krajané, jak tvrdí, nebo vůbec někdo jiný. Pokud žalobu sepisoval někdo jiný, měl stěžovatel tuto skutečnost v žalobě uvést a prokázat (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 8. 2010, sp. zn. III. ÚS 1267/10, dostupné na www.usoud.cz). Soud nedovodil dostatečnou úroveň orientace stěžovatele v právním řádu ČR z pouhého podání žaloby, jak tvrdí stěžovatel, ale z podání žaloby, která obsahovala všechny náležitosti, a to v dostatečně sofistikované podobě, takže žaloba byla věcně projednatelná.

[10] Soudní řád správní obligatorní zastoupení účastníka řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu nevyžaduje. Není-li tedy účastník právně zastoupen, nemá to samo o sobě pro něj za následek žádné procesní komplikace; jakékoli odmítání spravedlnosti v tomto kontextu vůbec nepřichází v úvahu.

[11] Předmětem soudního přezkumu ve věci stěžovatele je rozhodnutí, jímž žalovaný stěžovateli neprodloužil doplňkovou ochranu z důvodu, že došlo k zásadním a trvalým změnám situace v zemi původu, vedoucím žalovaného k závěru, že důvody pro udělení doplňkové ochrany již odpadly. Stěžovatel tuto argumentaci chápe a v žalobě ji logicky rozporuje, zejména srozumitelně prezentuje svou představu o (ne)správnosti skutkových zjištění žalovaného o situaci v zemi stěžovatelova původu. Tvrdí, že zjištění žalovaného jsou zastaralá a vycházejí pouze z formálních (oficiálních) poznatků o situaci na Ukrajině. Aniž by tento soud jakkoli posuzoval oprávněnost stěžovatelových výhrad, zdůrazňuje, že těžištěm soudního přezkumu bude zejména posouzení správnosti zjištění skutkového stavu žalovaným. Stěžovatel projevil ochotu a schopnost uvést důkazy na podporu svých tvrzení při projednání žaloby, jakož i způsobilost charakter a relevanci důkazních návrhů zdůvodnit. Úvaha krajského soudu o důvodech, proč nelze považovat druhou podmínku § 35 odst. 8 s. ř. s. za splněnou, je proto správná.

[12] Lze tedy uzavřít, že kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) ani d) s. ř. s. nebyly v posuzované věci dány. Nejvyšší správní soud proto posoudil kasační stížnost jako nedůvodnou a jako takovou ji dle § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl.

[13] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud dle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Toto právo by náleželo procesně úspěšnému žalovanému, který však v řízení o kasační stížnosti žádné úkony nečinil. Žádné náklady mu proto vzniknout nemohly. Nejvyšší správní soud proto náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal žádnému z účastníků.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. ledna 2018

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu